

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (ceturtnā palāta)

2014. gada 18. decembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Patērētāju tiesību aizsardzība — Patēriņa kredīts — Direktīva 2008/48/EK — Pienākums sniegt informāciju pirms līguma noslēgšanas — Pienākums pārbaudīt aizņēmēja kredīspēju — Pierādīšanas pienākums — Pierādīšanas kārtība

Lietā C-449/13

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Tribunal d'instance d'Orléans* (Francija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2013. gada 5. augustā un kas Tiesā reģistrēts 2013. gada 12. augustā, tiesvedībā

CA Consumer Finance SA

pret

Ingrid Bakkaus ,

Charline Bonato , dzimusi Savary ,

Florian Bonato .

TIESA (ceturtnā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*], tiesneši J. Malenovskis [*J. Malenovský*], M. Safjans [*M. Saffjan*], A. Prehala [*A. Prechal*] (referente) un K. Jirimēe [*K. Jürimäe*],

ģenerāladvokāts N. Vāls [*N. Wahl*],

sekretārs V. Turē [*V. Tourrès*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2014. gada 10. jūlija tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- *CA Consumer Finance SA vārdā* – *B. Soltner, avocat*,
- Francijas valdības vārdā – *D. Colas* un *S. Menez*, pārstāvji,
- Vācijas valdības vārdā – *T. Henze* un *J. Kemper*, pārstāvji,
- Spānijas valdības vārdā – *A. Rubio González*, pārstāvis,

* Tiesvedības valoda – franču.

— Eiropas Komisijas vārdā – *M. Owsiany-Hornung* un *M. Van Hoof*, pārstāvji,
noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2014. gada 11. septembra tiesas sēdē,
pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 23. aprīļa Direktīvas 2008/48/EK par patēriņa kredītliģumiem un ar ko atceļ Direktīvu 87/102/EEK (OV L 133, 66. lpp., un kļūdu labojumi – OV 2009, L 207, 14. lpp.; OV 2010, L 199, 40. lpp., un OV 2011, L 234, 46. lpp.) 5. un 8. pantu.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp *CA Consumer Finance SA* (turpmāk tekstā – “*CA CF*”), no vienas puses, un *Ingrid Bakkaus* un *Charline Bonato*, dzimusi *Savary*, un *Florian Bonato* (turpmāk kopā tekstā – “aizņēmēji”), no otras puses, par prasību samaksāt atlikušās summas saistībā ar patēriņa aizdevumiem, kurus šī sabiedrība piešķirusi aizņēmējiem un attiecībā uz kuriem aizņēmēji neveic maksājumus.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

- 3 Direktīvas 2008/48 preambulas 7., 9., 19., 24. un 26.–28. apsvērumi ir formulēti šādi:
 - “(7) Lai sekmētu pareizi funkcionējoša patēriņa kredītu iekšējā tirgus izveidi, ir jāparedz saskaņota Kopienas sistēma vairākās būtiskās jomās. [..]
 - [..]
 - (9) Vajadzīga pilnīga saskaņošana, lai visiem patērētājiem Kopienā nodrošinātu augstu un līdzvērtīgu viņu interešu aizsardzības līmeni un lai izveidotu istu iekšējo tirgu. Tādēļ dalībvalstīm nevajadzētu atļaut saglabāt vai ieviest valstu noteikumus, izņemot tos, kas paredzēti šajā direktīvā. Šāds ierobežojums tomēr būtu jāpiemēro tikai tad, ja šajā direktīvā pastāv saskaņoti noteikumi. [..]
 - [..]
 - (19) Lai patērētāji varētu pieņemt lēmumu, zinot visus faktus, viņiem pirms kredītliģuma noslēģšanas būtu jāsaņem atbilstīga informācija par kredīta nosacījumiem un izmaksām, kā arī par viņu saistībām, kuru patērētāji var paņemt līdzī un apsvērt. Lai nodrošinātu pēc iespējas pilnīgu piedāvājumu pārredzamību un salīdzināmību, šādai informācijai jo īpaši būtu jāietver gada procentu likme, ko piemēro kredītam un kas visā Kopienā noteikta vienādā veidā. [..]
 - [..]
 - (24) Patērētājam pirms kredītliģuma noslēģšanas jāsaņem visaptveroša informācija neatkarīgi no tā, vai kredīta pārdošanā ir iesaistīts starpnieks. Tādējādi kopumā prasības par informāciju, kas sniedzama pirms liģuma noslēģšanas, būtu jāpiemēro arī kredīta starpniekiem. [..]
 - [..]

- (26) [...] Jo īpaši kredītu tirgū, kas paplašinās, ir svarīgi, lai kreditori neiesaistītos bezatbildīgos aizdevumos vai neizsniegtu kredītus, iepriekš nenovērtējot aizņēmēja kredītspēju, un dalībvalstīm būtu jāveic nepieciešamā uzraudzība, lai izvairītos no šādas rīcības, un jānosaka nepieciešamie līdzekļi, lai piemērotu kreditoriem sankcijas, ja tie šādi rīkojas. [...] [K]reditoriem vajadzētu būt pienākumam pārbaudīt katra atsevišķā patērētāja kredītspēju. Šajā sakarā kreditoriem būtu jāļauj izmantot ne tikai to informāciju, ko sniedz patērētājs, sagatavojot attiecīgo kredītligumu, bet arī ilgstošu darījumu attiecību laikā gūtu informāciju. Dalībvalstu iestādes varētu sniegt arī atbilstīgas norādes un pamatnostādnes kreditoriem. Patērētājiem būtu jārikojas saprātīgi un jāievēro savas līgumsaistības.
- (27) Neatkarīgi no informācijas, kas jāsniedz pirms līguma noslēgšanas, patērētājam tomēr var būt vajadzīga papildu palīdzība, lai izlemtu, kurš kredītligums no piedāvātajiem produktiem ir vispiemērotākais viņa vajadzībām un finansiālajam stāvoklim. Tādēļ dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka kreditori sniedz šādu palīdzību sakarā ar kredīta produktiem, kurus viņi piedāvā patērētājiem. Vajadzības gadījumā būtiskā informācija, kas jāsniedz pirms līguma noslēgšanas, kā arī piedāvāto produktu svarīgākie raksturlielumi patērētājam būtu jāizskaidro individuāli, lai patērētājs varētu izprast ietekmi, kādu tas var atstāt uz viņa ekonomisko stāvokli. Attiecīgā gadījumā šim pienākumam – sniegt palīdzību patērētājam – būtu jāattiecas arī uz kredīta starpniekiem. Dalībvalstis varētu noteikt, kad un ciktāl šāds skaidrojums patērētājam būtu jāsniedz, ņemot vērā īpašos apstākļus, kādos kredītu piedāvā, kā arī vajadzību sniegt palīdzību patērētājam un konkrēta kredīta produkta būtību.
- (28) Lai novērtētu patērētāja kredītu stāvokli, kreditoram būtu jāizmanto attiecīgas datubāzes, juridisko un faktisko apstākļu dēļ var būt nepieciešama informācija dažādos apjomos. [...]”

- 4 Direktīvas 2008/48 5. panta “Informācija, kas sniedzama pirms līguma noslēgšanas” 1. punkta pirmā daļa un 6. punkts ir formulēti šādi:

“1. Laikus, pirms patērētājs ir uzņēmis kredītliguma vai piedāvājuma saistības, kreditors un attiecīgi kredīta starpnieks, balstoties uz kreditora piedāvātajiem kredīta noteikumiem un nosacījumiem un, attiecīgos gadījumos, uz patērētāja paustajām vēlmēm un sniegtajām ziņām, nodrošina patērētāju ar informāciju, kas nepieciešama, lai salīdzinātu dažādus piedāvājumus, pirms pieņem uz informāciju balstītu lēmumu par to, vai slēgt kredītligumu. Šādu informāciju papīra formā vai izmantojot citu pastāvīgu informācijas nesēju sniedz atbilstīgi II pielikumā minētajai Eiropas patēriņa kredīta standartinformācijai. Uzsaka, ka kreditors ir izpildījis informēšanas prasības atbilstīgi šim punktam un Direktīvas 2002/65/EK 3. panta 1. un 2. punktam, ja viņš ir sniedzis Eiropas patēriņa kredīta standartinformāciju.

[...]

6. Dalībvalstis nodrošina, ka kreditori un – attiecīgā gadījumā – kredīta starpnieki sniedz atbilstīgus izskaidrojumus patērētājam, lai patērētājs varētu novērtēt, vai piedāvātais kredītligums ir pielāgots viņa vajadzībām un finansiālajai situācijai, attiecīgā gadījumā izskaidrojot informāciju, kas pirms līguma noslēgšanas sniedzama saskaņā ar 1. punktu, kā arī piedāvāto produktu būtiskākos raksturlielumus un konkrētās sekas, kādas tie varētu izraisīt patērētājam, tostarp sekas gadījumā, ja patērētājs nepildītu maksājumu saistības. Dalībvalstis palīdzības sniegšanas veidu un apjomu, kā arī palīdzības sniedzēju var pielāgot tās situācijas īpašajiem apstākļiem, kādā kredītligums tiek piedāvāts, un kam tas tiek piedāvāts, kā arī piedāvātajam kredīta veidam.”

5 Šīs direktīvas 8. panta “Pienākums novērtēt patērētāja kredībspēju” 1. punktā ir paredzēts:

“Dalībvalstis nodrošina, ka pirms kredītīguma noslēgšanas kreditors novērtē patērētāja kredībspēju, pamatojoties uz pietiekamu informāciju, kas attiecīgā gadījumā iegūta no patērētāja, un, ja nepieciešams, uz ziņām, kas iegūtas no attiecīgās datubāzes. Dalībvalstis, kurās tiesību akti paredz, ka kreditori novērtē patērētāju kredībspēju, pamatojoties uz ziņām, kas iegūtas no attiecīgās datubāzes, var saglabāt šo prasību.”

6 Minētās direktīvas 22. panta “Saskaņošana un šīs direktīvas obligāta piemērošana” 2. un 3. punktā ir paredzēts:

“2. Dalībvalstis nodrošina, ka patērētāji nevar atteikties no tiesībām, kas viņiem piešķirtas ar valstu tiesību aktiem, ar kuriem īsteno šo direktīvu vai kuri atbilst šai direktīvai.

3. Turklāt dalībvalstis nodrošina, ka noteikumus, ko tās pieņem, īstenojot šo direktīvu, nevar apiet, izmantojot veidu, kā līgumi formulēti, jo īpaši kredītu izņemšanu vai kredītīgumus, uz ko attiecas šīs direktīvas darbības joma, integrējot kredītīgumus, kuru būtība vai mērķis ļautu izvairīties no tās piemērošanas.”

Francijas tiesības

7 2010. gada 1. jūlija Likums Nr. 2010–737 par patēriņa kredītu reformu (2010. gada 2. jūlija *JORF*, 12001. lpp.), ar kuru paredz transponēt Direktīvu 2008/48 Francijas tiesībās, ir ticis integrēts *Code de la consommation* [Patērētāju kodeksa] L.311–1 un nākamajos pantos.

8 Šī kodeksa L.311–6. pantā ir noteikts:

“I. Pirms kredītīguma noslēgšanas kreditors vai kredīta starpnieks rakstiski vai uz cita pastāvīga informācijas nesēja sniedz aizņēmējam informāciju, kas nepieciešama, lai salīdzinātu dažādus piedāvājumus, un kas ļauj aizņēmējam, ņemot vērā viņa priekšrocības, skaidri izprast savu saistību apjomu.

[..]

II. Ja patērētājs vēlas noslēgt kredītīgumu pārdošanas vietā, kreditoram ir jānodrošina, lai pārdošanas vietā tiktu izsniegta I punktā minētā informācijas lapa.”

9 Minētā kodeksa L.311–8. pantā ir noteikts:

“Kreditors vai kredīta starpnieks sniedz aizņēmējam paskaidrojumus, kas viņam ļauj noteikt, vai piedāvātais kredītīgums ir piemērots viņa vajadzībām un finansiālajam stāvoklim, it īpaši, pamatojoties uz informāciju, kas ietverta L.311–6. pantā minētajā informācijas lapā. Kreditors vērš aizņēmēja uzmanību uz piedāvātā kredīta vai piedāvāto kredītu galvenajām raksturiezīmēm un šo kredītu iespējamo ietekmi uz aizņēmēja finansiālo stāvokli, tostarp arī gadījumā, ja netiek veikti kredītmaksājumi. Vajadzības gadījumā šī informācija tiek sniegta, pamatojoties uz aizņēmēja paustajām priekšrocībām.

[..]”

10 Šī paša kodeksa L.311–9. pants ir formulēts šādi:

“Pirms kredītliguma noslēgšanas kreditors pārbauda aizņēmēja kredīspēju, pamatojoties uz pietiekamu informāciju, tostarp arī informāciju, ko aizņēmējs sniedz pēc aizdevēja pieprasījuma. Kreditors pārbauda L.333–4. pantā minēto datu bāzi, ievērojot nosacījumus, kas paredzēti L.333–5. pantā minētajā rīkojumā.”

11 Patērētāju kodeksa L.311–48. panta otrajā un trešajā daļā ir paredzēts:

“Ja kreditors nav ievērojis L.311–8. un L.311–9. pantā noteiktos pienākumus, viņš zaudē tiesības uz procentu maksājumiem pilnā vai tiesas noteiktā apmērā. [..]

Aizņēmējam ir pienākums atmaksāt tikai pamatsummu saskaņā ar paredzēto maksājumu grafiku, kā arī attiecīgā gadījumā veikt procentu maksājumus, uz kuriem kreditors nav zaudējis tiesības. Summas, kas saņemtas kā procentu maksājumi, kreditors, piemērojot tām likumisko procentu likmi no to pārskaitīšanas dienas, atdod atpakaļ vai atskaita no atlikušās atmaksājamās pamatsummas.”

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

12 2011. gada 5. maijā laulātie *Bonato* ar tirgotāja starpniecību noslēdza ar *CA CF* patēriņa kredītligumu mehāniskā transportlīdzekļa iegādei EUR 20 900 apmērā ar aizdevuma procentu likmi 6,40 % gadā un kopējo gada procentu likmi 7,685 %.

13 2011. gada 15. jūlijā *Ingrid Bakkaus* noslēdza ar *CA CF* patēriņa kredītligumu EUR 20 000 apmērā ar aizdevuma procentu likmi 7,674 % gadā un kopējo gada procentu likmi 7,950 %.

14 Tā kā šo kredītu atmaksa tika pārtraukta, *CA CF* izsauca aizņēmējus uz *Tribunal d'instance d'Orléans* [Orleānas pirmās instances tiesu], lai viņiem tiktu piespriests samaksāt minēto kredītu atlikušās summas, pieskaitot procentu maksājumus.

15 Iesniedzējtiesa pēc savas ierosmes izvirzīja iebildumu saistībā ar Patērētāju kodeksa L.311–48. panta otrajā daļā paredzēto eventuālo tiesību uz procentu maksājumiem zudumu, jo *CA CF* tiesas debatēs neiesniedza ne informācijas lapu, kas pirms liguma noslēgšanas ir jāizsniedz aizņēmējiem, ne kādu citu dokumentu, kas ļauj pierādīt, ka tā attiecībā uz šiem aizņēmējiem ir izpildījusi savu informācijas sniegšanas pienākumu un pienākumu pārbaudīt viņu kredīspēju.

16 Iesniedzējtiesa norāda, ka Direktīva 2008/48 un Likums Nr. 2010–737, ar ko šo direktīvu paredz transponēt Francijas tiesībās, nosaka kreditoriem tādu informācijas un izskaidrojumu sniegšanas pienākumu, kas ļauj aizņēmējam veikt labi informētu izvēli attiecībā uz saistībām ņemt kredītu. Tomēr nevienā šīs direktīvas vai šī likuma normā nav paredzēti noteikumi attiecībā uz pierādīšanas pienākumu un veidiem, kādā pierādāma kreditoriem noteikto pienākumu izpilde.

17 Attiecībā uz aizdevēja pienākumu sniegt aizņēmējiem “Eiropas patēriņa kredīta standartinformācijas” lapu iesniedzējtiesa izklāsta, ka izskatāmajā lietā *CA CF* nav iesniegusi šādu lapu. Turklāt šī sabiedrība neesot iesniegusi dokumentus attiecībā uz tās izskaidrošanas pienākumu un neesot paudusi viedokli par šo pierādījumu neesamību. Tomēr iesniedzējtiesa norāda, ka ar *Ingrid Bakkaus* noslēgtajā ligumā ir iekļauts standartnoteikums, kas formulēts šādi: “Es, zemāk parakstījusies *Bakkaus Ingrid*, atzīstu, ka esmu saņēmusi un iepazīsinusies ar Eiropas standartinformācijas lapu”. Minētā iesniedzējtiesa uzskata, ka šāds noteikums varot radīt grūtības, ja tā rezultātā pierādīšanas pienākums tiek apvērsts par ļaunu patērētājam. Šī iesniedzējtiesa uzskata, ka šāda veida noteikums tādējādi varot patērētājam sarežģīt, pat padarīt neiespējamu tā tiesību apstrīdēt kreditoram noteikto pienākumu pilnīgu izpildi īstenošanu.

- 18 Attiecībā uz aizņēmēju kredīspējas pārbaudi iesniedzējtiesa norāda, ka, lai gan lietā, kurā iesaistīta *Ingrid Bakkaus*, CA CF ir iesniegusi viņas parakstītu paziņojumu par ienākumiem un saistībām, kā arī apliecinošus dokumentus par ienākumiem, par kuriem attiecīgā aizņēmēja bija tai paziņojusi, tas tā nav lietā, kurā iesaistīti laulātie *Bonato*.
- 19 Šādos apstākļos *Tribunal d'instance d'Orléans* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:
- “1) Vai Direktīva [2008/48] ir jāinterpretē tādējādi, ka kreditoram ir jāiesniedz pierādījumi par to, ka ir pareizi un pilnīgi izpildīti tie viņam kredītliguma izstrādes un izpildes laikā paredzētie pienākumi, kas izriet no valsts tiesībām, ar ko transponēta [minētā] direktīva?
 - 2) Vai Direktīvai [2008/48] ir pretrunā tas, ka pierādījums par kreditora pienākumu pareizu un pilnīgu izpildi var tikt sniegts tikai ar tāda standartnoteikuma kredītligumā palīdzību, saskaņā ar kuru patērētājs apliecina kreditora pienākumu izpildi, neiesniedzot papildu dokumentus, ko izdevis kreditors un kas izsniegti aizņēmējam?
 - 3) Vai Direktīvas [2008/48] 8. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tam ir pretrunā tas, ka patērētāja kredīspējas pārbaudi veic, pamatojoties tikai uz patērētāja sniegtajām ziņām, nepārbaudot šo ziņu patiesumu ar citiem pierādījumiem?
 - 4) Vai Direktīvas [2008/48] 5. panta 6. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka kreditors nevar būt sniedzis atbilstīgus izskaidrojumus patērētājam, ja tas iepriekš nav pārbaudījis viņa finansiālo stāvokli un vajadzības?

Vai Direktīvas [2008/48] 5. panta 6. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tam ir pretrunā tas, ka patērētājam sniegtie atbilstīgie izskaidrojumi izriet tikai no kredītligumā norādītās ligumā ietveramās informācijas, neizstrādājot konkrētu dokumentu?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo un otro jautājumu

- 20 Ar pirmo un otro jautājumu, kuri ir jāizvērtē kopā, iesniedzējtiesa būtībā jautā, pirmkārt, vai Direktīva 2008/48 ir jāinterpretē tādējādi, ka kreditoram ir jāiesniedz pierādījumi par pareizu un pilnīgu šīs direktīvas 5. un 8. pantā paredzēto pienākumu pirms liguma noslēgšanas izpildi, kuri izriet arī no valsts tiesību aktiem, ar kuriem transponēta šī direktīva, un, otrkārt, vai ar tāda standartnoteikuma iekļaušanu kredītligumā, ar kuru patērētājs atzīst kreditora pienākumu izpildi un kurš nav apstiprināts ar kreditora izdotiem un aizņēmējam iesniegtiem dokumentiem, var pietikt, lai pierādītu pareizu kreditoram noteikto pienākumu pirms liguma noslēgšanas izpildi.
- 21 Vispirms ir jāuzsver, ka šajos jautājumos minētie pienākumi pirms liguma noslēgšanas veicina Direktīvas 2008/48 mērķa īstenošanu, kas, kā izriet no tās preambulas 7. un 9. apsvēruma, nozīmē patēriņa kredītu jomā noteiktās pamatnozārēs paredzēt pilnīgu un obligātu saskaņošanu, kas tiek uzskatīta par nepieciešamu, lai visiem Eiropas Savienības patērētājiem nodrošinātu augstu un līdzvērtīgu viņu interešu aizsardzības līmeni un sekmētu pareizi funkcionējoša patēriņa kredītu iekšējā tirgus izveidi (skat. spriedumu *LCL Le Crédit Lyonnais*, C-565/12, EU:C:2014:190, 42. punkts).
- 22 Tomēr attiecībā uz, pirmkārt, pienākumu pierādīt to, ka kreditors ir izpildījis savus Direktīvas 2008/48 5. un 8. pantā paredzētos pienākumus sniegt patērētājam atbilstīgu informāciju un pārbaudīt viņa kredīspēju un, otrkārt, pierādīšanas kārtību par šo pienākumu ievērošanu, ir jākonstatē, ka minētajā direktīvā nav nevienas normas šajā ziņā.

- 23 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, ja attiecīgajā jomā nav Savienības tiesiskā regulējuma, procesuālie noteikumi, kas paredzēti, lai nodrošinātu tiesību, kas attiecīgajām personām izriet no Savienības tiesībām, aizsardzību, ir katras dalībvalsts iekšējās tiesiskās kārtības jautājums atbilstoši dalībvalstu procesuālās autonomijas principam, tomēr ar nosacījumu, ka tie nav nelabvēlīgāki par noteikumiem, kas reglamentē līdzīgas situācijas valsts tiesībās (līdzvērtības princips), un ka tie nepadara praktiski neiespējamu vai ārkārtīgi sarežģītu Savienības tiesiskās kārtības piešķirto tiesību izmantošanu (efektivitātes princips) (skat. tostarp spriedumu *Specht* u.c., no C-501/12 līdz C-506/12, C-540/12 un C-541/12, EU:C:2014:2005, 112. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 24 Runājot par līdzvērtības principu, jānorāda, ka Tiesas rīcībā nav neviena elementa, kas tai radītu šaubas par pamatlietā izskatāmā tiesiskā regulējuma atbilstību šim principam.
- 25 Runājot par efektivitātes principu, ir jāatgādina, ka ikviena situācija, kurā rodas jautājums, vai valsts procesuālā tiesību norma padara neiespējamu vai pārmērīgi sarežģītu Savienības tiesību piemērošanu, ir jāanalizē, ņemot vērā šīs tiesību normas nozīmi visā procesā, tā norisi un īpatnības dažādās valsts instancēs (spriedums *Kušionová*, C-34/13, EU:C:2014:2189, 52. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 26 Izskatāmajā lietā attiecībā uz valsts tiesisko regulējumu pamatlietā ir jāatgādina, ka Tiesai nav jālemj par iekšējo tiesību normu interpretāciju, jo tas ir vienīgi iesniedzējtiesas uzdevums.
- 27 Tomēr ir jāprecizē, ka šī iepriekš minētā principa ievērošana tiktu apdraudēta, ja pienākums pierādīt Direktīvas 2008/14 5. un 8. pantā paredzēto pienākumu neizpildi gultos uz patērētāju. Proti, šī patērētāja rīcībā nav līdzekļu, kas viņam ļauj pierādīt, ka aizdevējs, pirmkārt, nav viņam sniedzis šīs direktīvas 5. pantā paredzēto informāciju un, otrkārt, nav pārbaudījis viņa kredītpēju.
- 28 Turpretim tiesību, kuras piešķir Direktīva 2008/48, efektivitāti nodrošina valsts tiesību norma, saskaņā ar kuru kreditoram principā tiesā ir jāpierāda pareiza savu pienākumu pirms līguma noslēgšanas izpilde. Šādas normas mērķis, kā tas ir atgādināts šī sprieduma 21. punktā, ir garantēt patērētāja tiesību aizsardzību, nenodarot nesamērīgu kaitējumu kreditora tiesībām uz lietas taisnīgu izskatīšanu. Proti, kā ģenerālvokāts to ir norādījis savu secinājumu 35. punktā, rūpīgam kreditoram ir jāapzinās nepieciešamība savākt un saglabāt pierādījumus par viņam noteikto informēšanas un izskaidrošanas pienākumu izpildi.
- 29 Runājot par standartnoteikumu, kas iekļauts ar *Ingrid Bakkaus* noslēgtajā līgumā – šāds noteikums neapdraud ar Direktīvu 2008/48 atzīto tiesību efektivitāti, ja saskaņā ar valsts tiesībām šis noteikums nozīmē vienīgi to, ka aizņēmējs apliecina, ka tam ir izsniegta Eiropas standartinformācijas lapa.
- 30 Šajā ziņā no Direktīvas 2008/48 22. panta 3. punkta izriet, ka šāds noteikums nevar ļaut kreditoram izvairīties no saviem pienākumiem. Tādējādi attiecīgais standartnoteikums ir norāde, kas kreditoram ir jāapliecina ar vienu vai vairākiem atbilstošiem pierādījumiem. Turklāt patērētājam vienmēr ir jāspēj atsaukties uz to, ka viņš nav bijis šīs lapas saņēmējs vai ka tā neļāva kreditoram izpildīt viņam noteiktos pienākumus pirms līguma noslēgšanas.
- 31 Ja turpretim šāds standartnoteikums saskaņā ar valsts tiesībām nozīmē, ka patērētājs atzīst kreditoram noteikto pienākumu pirms līguma noslēgšanas pilnīgu un pareizu izpildi, tas līdz ar to izraisītu pienākuma pierādīt minēto saistību izpildi apvēršanu tādējādi, ka var tikt apdraudēta ar Direktīvu 2008/48 atzīto tiesību efektivitāte. Tādēļ iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, vai šī standartnoteikuma pierādījumu spēks apdraud iespēju – gan patērētājam, gan tiesai – apšaubīt kreditoram noteiktā informācijas sniegšanas un pārbaudes pienākuma pirms līguma noslēgšanas pareizu izpildi.

- 32 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz pirmo un otro jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2008/48 normas ir jāinterpretē tādējādi, ka tās:
- pirmkārt, ir pretrunā valsts tiesiskajam regulējumam, saskaņā ar kuru pienākums pierādīt Direktīvas 2008/48 5. un 8. pantā paredzēto pienākumu neizpildi gulstas uz patērētāju, un
 - otrkārt, ir pretrunā tam, ka standartnoteikuma dēļ tiesai ir jāuzskata, ka patērētājs ir atzinis kreditoram noteikto pienākumu pirms līguma noslēgšanas pilnīgu un pareizu izpildi, šim noteikumam tādējādi izraisot pienākuma pierādīt minēto pienākumu izpildi apvēršanu, kas var apdraudēt ar Direktīvu 2008/48 atzīto tiesību efektivitāti.

Par trešo jautājumu

- 33 Iesniedzējtiesa ar trešo jautājumu vēlas zināt, vai Direktīvas 2008/48 8. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas ir pretrunā tam, ka patērētāja kredībspējas novērtējums tiek veikts, pamatojoties vienīgi uz viņa paziņoto informāciju, neveicot efektīvu šīs informācijas pārbaudi ar citiem pierādījumiem.
- 34 No Direktīvas 2008/48 8. panta 1. punkta izriet, ka kreditoram pirms kredītliguma noslēgšanas ir jāizvērtē patērētāja kredītpēja, pamatojoties uz pietiekamu informāciju, kas attiecīgā gadījumā iegūta no patērētāja, un, ja nepieciešams, uz ziņām, kas iegūtas no attiecīgās datubāzes.
- 35 Šajā ziņā minētās direktīvas preambulas 26. apsvērumā ir paredzēts, ka kreditoriem vajadzētu būt pienākumam pārbaudīt katra atsevišķā patērētāja kredītpēju un ka kreditoriem būtu jāļauj izmantot ne tikai to informāciju, ko sniedz patērētājs, sagatavojot attiecīgo kredītligumu, bet arī ilgstošu darījumu attiecību laikā iegūtu informāciju. Tādējādi šis pienākums paredz noteikt atbildību kreditoriem un nepieļaut kredītu piešķiršanu patērētājiem bez kredītpējas.
- 36 Direktīvā 2008/48 nav izsmeļoši uzskaitīta informācija, kuru izmantojot kreditoram ir jāizvērtē patērētāja kredītpēja, un nav arī precizēts, vai šī informācija ir jāpārbauda un kādā veidā šai informācijai būtu jābūt. Gluži pretēji, Direktīvas 2008/48 8. panta 1. punkts, aplūkots kopsakarā ar tās preambulas 26. apsvērumu, piešķir kreditoram novērtējuma brīvību noteikt, vai tā rīcībā esošā informācija ir vai nav pietiekama, lai apliecinātu patērētāja kredītpēju, un vai viņam tā ir jāpārbauda, izmantojot citus elementus.
- 37 No tā izriet, ka kreditoram, pirmkārt, katrā atsevišķā gadījumā un ņemot vērā tā īpašos apstākļus, jāvērtē, vai minētā informācija ir atbilstīga un pietiekama, lai izvērtētu patērētāja kredītpēju. Šajā ziņā minētās informācijas pietiekamība var atšķirties atkarībā no apstākļiem, kādos notiek kredītliguma noslēgšana, patērētāja personīgās situācijas vai šajā līgumā paredzētās summas. Šis izvērtējums var tikt veikts, izmantojot patērētāja finanšu situāciju apstiprinošus dokumentus, bet nevar tikt izslēgts, ka kreditors var ņemt vērā iepriekšējo informāciju par potenciālā kredītņēmēja finansiālo situāciju, kura tam var būt. Tomēr vienīgi patērētāju sniegti paziņojumi bez pamatojuma paši par sevi nevar tikt kvalificēti kā pietiekami, ja tiem nav pievienoti apliecinājoši dokumenti.
- 38 Otrkārt un neskarot Direktīvas 2008/48 8. panta 1. punkta otro teikumu, saskaņā ar kuru dalībvalstis savos tiesību aktos var saglabāt prasību kreditoram iegūt ziņas no datubāzes, Direktīva 2008/48 nenoteic kreditoriem pienākumu sistemātiski pārbaudīt patērētāja sniegto ziņu patiesumu. Kreditors atkarībā no katras lietas īpašajiem apstākļiem var vai nu uzskatīt par pietiekamu informāciju, kuru tam sniedzis patērētājs, vai uzskatīt, ka ir nepieciešams iegūt šīs informācijas apstiprinājumu.
- 39 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz trešo jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2008/48 8. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka, pirmkārt, tas nav pretrunā tam, ka patērētāja kredītpējas novērtējums tiek veikts, pamatojoties vienīgi uz šī patērētāja sniegto informāciju, ar nosacījumu, ka šī

informācija ir pietiekama un ka šī patērētāja sniegtajiem vienkāršajiem paziņojumiem tiek pievienoti apstiprinoši dokumenti, un, otrkārt, tas nenosaka kreditoram pienākumu veikt sistemātiskas patērētāja sniegtās informācijas pārbaudes.

Par ceturto jautājumu

- 40 Ar ceturto jautājumu, kas ietver divas daļas, iesniedzējtiesa jautā, pirmkārt, vai Direktīvas 2008/48 5. panta 6. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka kreditoru nevar uzskatīt par sniegušu atbilstīgus izskaidrojumus patērētājam, ja tas iepriekš nav pārbaudījis patērētāja finansiālo situāciju un viņa vajadzības. Otrkārt, šī tiesa jautā, vai šī norma ir jāinterpretē tādējādi, ka tā ir pretrunā tam, ka patērētājam sniegti atbilstīgi izskaidrojumi izriet vienīgi no kredītligumā norādītās līgumā ietveramās informācijas, nesagatavojot konkrētu dokumentu.
- 41 Attiecībā uz šī jautājuma pirmo daļu no Direktīvas 2008/48 5. panta 6. punkta un tās preambulas 27. apsvēruma izriet, ka neraugoties uz informāciju, kas pirms līguma noslēgšanas sniedzama saskaņā ar šīs direktīvas 5. panta 1. punktu, patērētājam pirms kredītliguma noslēgšanas var būt vajadzīga papildu palīdzība, lai noteiktu, kurš kredītligums vislabāk atbilst viņa vajadzībām un finansiālajai situācijai. Tātad kreditoram ir jāsniedz patērētājam atbilstīgi un individuāli izskaidrojumi, kuriem pateicoties patērētājs varēs noteikt, vai piedāvātais kredītligums ir pielāgots viņa vajadzībām un finansiālajai situācijai, attiecīgā gadījumā sniedzot patērētājam izskaidrojumus par informāciju, kas sniedzama pirms līguma noslēgšanas, piedāvāto produktu būtiskākajiem raksturlielumiem un konkrētajām sekām, kādas tie varētu izraisīt patērētājam, tostarp sekām gadījumā, ja patērētājs nepildītu maksājumu saistības.
- 42 Tādējādi šis pienākums sniegt atbilstīgus izskaidrojumus ir paredzēts, lai ļautu patērētājam izvēlēties, pilnībā zinot lietas apstākļus attiecībā uz kredītliguma veidu.
- 43 Turpretim, kā tas jau ir norādīts šī sprieduma 35. punktā, Direktīvas 2008/48 8. panta 1. punktā paredzētā pienākuma novērtēt patērētāja kredībspēju mērķis ir noteikt kreditoram atbildību un nepieļaut kredītu piešķiršanu patērētājiem bez kredībspējas.
- 44 Šīs direktīvas 5., kā arī 8. panta mērķis ir aizsargāt visus Savienības patērētājus un nodrošināt visiem Savienības patērētājiem augstu un līdzvērtīgu viņu interešu aizsardzību.
- 45 Lai gan abiem šiem pienākumiem ir pirmslīguma raksturs, jo tos ir jāizpilda pirms kredītliguma noslēgšanas, no Direktīvas 2008/48 5. un 8. panta formulējuma un mērķiem neizriet, ka patērētāja finansiālās situācijas un vajadzību novērtējumam ir jābūt veiktam pirms atbilstīgu izskaidrojumu sniegšanas. Principā starp abiem pienākumiem, kas izriet no šiem minētās direktīvas pantiem, nepastāv saikne. Kreditors var sniegt patērētājam izskaidrojumus, pamatojoties vienīgi uz informāciju, kuru patērētājs tam ir sniedzis, lai patērētājs var izvēlēties atkarībā no kredītliguma veida, un kreditoram nav pienākuma pirms tam novērtēt patērētāja kredībspēju. Tomēr kreditoram ir jāņem vērā patērētāja kredībspējas novērtējums, ciktāl šāds novērtējums nozīmē sniegto izskaidrojumu pielāgošanu.
- 46 Attiecībā uz šī ceturto jautājuma otro daļu ir jāatgādina, ka no Direktīvas 2008/48 5. panta 1. punkta izriet, ka šīs direktīvas 5. pantā paredzētajiem pienākumiem informācijas sniegšanas jomā ir pirmslīguma raksturs. Attiecīgi tos nevar izpildīt kredītliguma noslēgšanas posmā, bet tie ir jāizpilda savlaicīgi, sniedzot patērētājam pirms šī līguma parakstīšanas minētās direktīvas 5. panta 6. punktā paredzētos izskaidrojumus.
- 47 Runājot par kreditoram noteiktā pienākuma izskaidrošanas jomā izpildes kārtību, Direktīvas 2008/48 5. panta 6. punktā, atšķirībā no šī panta 5. panta 1. punkta, nav precizēts, kādā formā aizņēmējam ir jāsniedz tajā paredzētie atbilstīgie izskaidrojumi. Tātad ne no šī 6. punkta

formulējuma, ne no tā iecerētā mērķa neizriet, ka šie izskaidrojumi ir jāsniedz īpaša dokumenta veidā, un nav izslēgts, ka šādus izskaidrojumus kreditors var sniegt patērētājam mutvārdos tikšanās laikā ar viņu.

- 48 Tomēr dalībvalstis var saskaņā ar šīs direktīvas 5. panta 6. punkta otro teikumu precizēt kreditoram noteikto pienākumu sniegt atbilstīgus izskaidrojumus. Līdz ar to jautājums par formu, kādā šie izskaidrojumi ir jāsniedz, attiecas uz dalībvalsts tiesībām.
- 49 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz ceturto jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2008/48 5. panta 6. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka, lai gan tas nav pretrunā tam, ka kreditors sniedz patērētājam atbilstīgus izskaidrojumus, pirms ir novērtējis šī patērētāja finansiālo situāciju un vajadzības, var izrādīties, ka patērētāja kredīspējas novērtējums nozīmē, ka sniegtie atbilstīgie izskaidrojumi ir jāpielāgo un ka šie izskaidrojumi ir jāsniedz patērētājam savlaicīgi, pirms kredītliguma parakstīšanas, tomēr bez pienākuma sagatavot īpašu dokumentu.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 50 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (ceturtā palāta) nospriež:

- 1) **Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 23. aprīļa Direktīvas 2008/48/EK par patēriņa kredītligumiem un ar ko atceļ Direktīvu 87/102/EEK normas ir jāinterpretē tādējādi, ka tās:**
 - pirmkārt, ir pretrunā valsts tiesiskajam regulējumam, saskaņā ar kuru pienākums pierādīt Direktīvas 2008/48 5. un 8. pantā paredzēto pienākumu neizpildi gulstas uz patērētāju, un
 - otrkārt, ir pretrunā tam, ka standartnoteikuma dēļ tiesai ir jāuzskata, ka patērētājs ir atzinis kreditoram noteikto pienākumu pirms liguma noslēgšanas pilnīgu un pareizu izpildi, šim noteikumam tādējādi izraisot pienākuma pierādīt minēto pienākumu izpildi apvēršanu, kas var apdraudēt ar Direktīvu 2008/48 atzīto tiesību efektivitāti;
- 2) Direktīvas 2008/48 8. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka, pirmkārt, tas nav pretrunā tam, ka patērētāja kredīspējas novērtējums tiek veikts, pamatojoties vienīgi uz šī patērētāja sniegto informāciju, ar nosacījumu, ka šī informācija ir pietiekama un ka šī patērētāja sniegtajiem vienkāršajiem paziņojumiem tiek pievienoti apstiprinoši dokumenti, un, otrkārt, tas nenosaka kreditoram pienākumu veikt sistemātiskas patērētāja sniegtās informācijas pārbaudes;
- 3) Direktīvas 2008/48 5. panta 6. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka, lai gan tas nav pretrunā tam, ka kreditors sniedz patērētājam atbilstīgus izskaidrojumus, pirms ir novērtējis šī patērētāja finansiālo situāciju un vajadzības, var izrādīties, ka patērētāja kredīspējas novērtējums nozīmē, ka sniegtie atbilstīgie izskaidrojumi ir jāpielāgo un ka šie izskaidrojumi ir jāsniedz patērētājam savlaicīgi, pirms kredītliguma parakstīšanas, tomēr bez pienākuma sagatavot īpašu dokumentu.

[Paraksti]